LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Metsähallitus hakee alamittapoikkeuksia

Metsähallitus hakee poikkeuksia kalojen alamittoihin. Kalastusasetuksella suurennettiin lohikalojen alamittoja tämän vuoden alusta alkaen.

Metsähallitus pitää alamittojen nostoa oikeina, mutta on jo saanut poikkeusluvat muun muassa Lieksan Ruunaankoskille, Heinäveden Karvionkoskelle sekä Kinnulan ja Kivijärven rajoilla oleville Koirajärville.

Suomussalmen Hossassa Metsähallitus haluaa taimenen alamitaksi 50 senttiä kuuteen lampeen, joita hoidetaan taimenen poikasistutuksin.

Muutamilla istuta ja ongi -kohteilla Metsähallitus lopettaa ongintakokoisten taimenten istutukset. Näitä kohteita ovat esimerkiksi Korouoma ja Livojoki.

Elykeskus voi erityisestä syystä antaa luvan pyydystää myös asetuksella säädettyä pienempiä kaloja. Lupaa voivat hakea vesialueen omistajat.

Tämän vuoden alusta meritaimenen ja järvilohen alamitta on 60 senttiä. Järvitaimenen alamitta on suurimmassa osassa Suomea 60 senttiä, napapiirin pohjoispuolella 50 senttiä. Entinen alamitta oli 40 senttiä koko Suomessa.

Harjuksen alamitta on etelässä 35, napapiirin pohjoispuolella 30 senttiä.

Saimaannieriä on nykyisin rauhoitettu.

REIJO VESTERINEN

Lisätietoa Metsähallituksen kalastuskohteiden alamitoista www.eraluvat.fi

Uusi esite neuvoo kalastusturisteja.

Venäläisiä opetetaan kalastamaan

Kalatalouden keskusliitto opastaa venäläisiä kalastajia uudella esitteellä, jossa kerrotaan kalastusluvista, kalojen alamitoista ja rauhoitusajoista sekä suomeksi että venäjäksi.

Itänaapurista tulevien kalastajien määrä kasvaa Suomessa koko ajan. Tilastokeskuksen mukaan venäläiset ovat ylivoimaisesti suurin ulkomaisten matkailijoiden ryhmä Suomessa.

Venäläiset arvostavat Suomen puhdasta luontoa, järvimaisemaa ja erinomaisia kalastusmahdollisuuksia.

Esitteen tekoon on saatu tukea kalastuksenhoitomaksuvaroista.

MT

Itämeren norppia paljon Perämerellä

Itämeren norppia on nyt paljon Perämerellä, koska muualla jäätä on niukasti tai ei ollenkaan.

Poikkeuksen heikko jäätalvi on näkynyt norppien liikkeissä, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (Rktl) raportoi. Erityisesti aikuiset norpat ovat uineet edestakaisin Perämeren pohjukan ja Merenkurkun välillä jään reunoja seuraillen.

Sekä Perämeri että Merenkurkku ovat jäässä normaalitalvina helmi-maaliskuussa. Tämän talven heikko jäätilanne on saanut lisääntymisikäiset norpat etsimään vahvempia pesimäjäitä pohjoisesta Perämeren pohjukasta.

Nuorten norppien valtaosa on liikkunut paikallisemmin.

Rktl tietää 13 norpan tarkan sijainnin ja liikkeet, sillä niillä on satelliittiseurannassa olevat radiolähettimet. Norpat pyydystettiin viime syksynä ja varustettiin lähettimillä, jotta norppien liikkeet ja ajankäyttö ammattikalastajien pyydyksillä saataisiin selville.

Alustavien tulosten mukaan ammattikalastajien vannerysissä Perämerellä vierailee erityisesti nuoria norppia.

Rktl arvelee, että tänä keväänä Perämeren rannikolla nähdään poikkeuksellisen paljon norppia, jotka tulevat viimeisten jäiden perässä tavallista lähemmäksi rannikkoa.

REIJO VESTERINEN

HANS BISTER

Kookkaan suruvaipan näyttävää liitoa on mukava katsella. Etenkin, jos kyseessä ei ole vuoden ensimmäinen perhoshavainto.

Hyvän ja huonon onnen airuet

Kansanuskomuksen mukaan sitruunaperhonen tietää hyvää onnea, suruvaippa huonoa.

Aikuisena talvehtivat perhoset eivät odota hankien sulamista. Ne lähtevät liikkeelle heti, kun aurinko helottaa riittävän pitkään niiden talvehtimispaikkaan. Vaihtolämpöiset hyönteiset kömpivät kaarnankolostaan tai varpujen alta, keräävät energiaa auringonlämmössä ja pyrähtävät lentoon.

Tutuimpia aikuistalvehtijoitamme ovat suruvaippa, sitruuna-, nokkos-, herukka- ja neitoperhonen. Jos vuoden ensimmäisenä perhosena havaitsee iloisenkeltaisen sitruunaperhosen, saa vanhan uskomuksen mukaan roppakaupalla hyvää onnea.

Vähemmän lykästävää on nähdä ensimmäisenä siivekkäänä suruvaippa, jonka nimensä mukaisesti on arveltu tietävän katoa, onnettomuutta ja huonoa tuuria. Mikäli ensihavainto ei satu olemaan kumpikaan näistä, perhosten perusteella ei voi raottaa tulevaisuuden verhoa.

PEKKA OJALAINEN

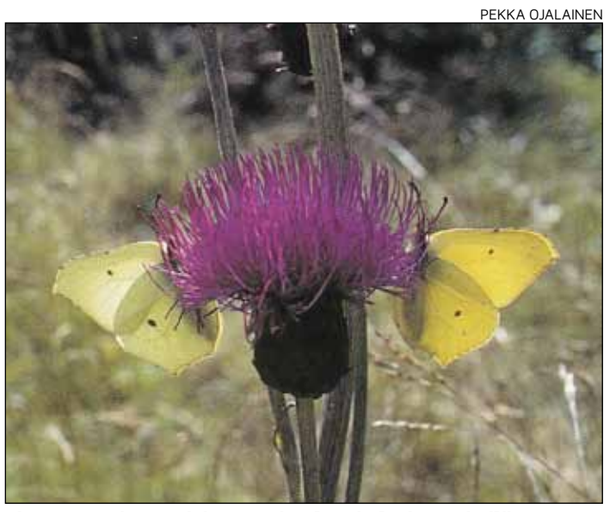

Sitruunaperhospariskunnan haaleankeltainen yksilö on naaras, kirkkaampi koiras.

PEKKA OJALAINEN

Neitoperhosen silmätäplät näyttävät ihmissilmään kauniilta, mutta niiden todellinen tarkoitus on harhauttaa lintuja.

Metsätiet hyviä perhospaikkoja

Sitruunaperhosen näkee varmimmin aurinkoisella metsätiellä tai hakkuuaukeamalla. Sitruunaperhosen koiras on helakankeltainen, naaras vaaleampi. Jokaisessa siivessä on pieni oranssi piste.

Ensimmäiset sitruunaperhoset lentävät vilkkaasti paikasta toiseen etsien parittelukumppania, ja vasta kukkien puhkeaminen saa ne pysähtymään aterialle.

Pariutunut naaras laskee munansa paatsaman lehdille.

Sitruunaperhonen on perhosista pitkäikäisimpiä, sillä se voi elää lähes vuoden. Talvehtineet aikuiset lentävät jopa kesäkuuhun asti, ja niiden jälkeläiset kuoriutuvat jo heinäkuussa.

Mahla houkuttaa suruvaippoja

Komealla suruvaipalla on harvoin kiire mihinkään, ellei se ole pelästynyt. Se viihtyy pitkiäkin aikoja samalla reviirillä lehti- ja sekametsien reunamilla.

Suruvaipan tunnistaa paitsi suuresta koostaan, myös lentotyylistään, joka on näyttävää ja vakaata liitoa. Siipien alkuaan keltaiset reunukset on talvipakkanen haalistanut lumivalkeiksi.

Keväisin koivut tuottavat mahlaa. Jos puu tai sen oksa katkaistaan, suruvaipat hakeutuvat hanakasti nestetankkaukseen. Samalla mahlavuodolla voi herkutella samettisia murheenkryynejä kymmenittäin. Joinakin vuosina suruvaipalla voi olla todellinen massaesiintymä, ajoittain laji näyttää olevan lähes kateissa.

Taitava naamiointi

Herukka- eli viinimarjaperhonen on hyvä naamioituja, sillä sen siivenreunat ovat luonnostaan rosoreunaisia. Kun herukkaperhonen laskeutuu puunrungolle siivet supussa, se näyttää erehdyttävästi käpristyneeltä lehdeltä ja sulautuu alustaansa.

Nokkosperhonen on kulttuuriseuralainen ja viihtyy joutomaiden lisäksi myös kaupunkien keskustoissa. Keväisin se paistattelee mielellään auringon lämmittämällä puuseinällä siipiään availlen.

Nokkosta rehottavat pihapiirit ja ojanpenkat ovat lajille mieleen, sillä sen toukka syö nokkosta.

Toissa vuonna Suomeen vaeltanut isonokkosperhonen näyttää asettuneen maahamme pysyvästi, sillä sitä on havaittu kuluneena keväänä jo kymmenittäin.

TUOMO KOMULAINEN

Kirjoittaja on harrastanut perhosia vuodesta 1991 lähtien.

Koskinen: Räähkälupien käsittelyyn haetaan joustoa

Riistahallinnon lupamenettelyiden keventämishanke pyrkii löytämään joustoa rauhoittamattominen lintujen pyynnin poikkeuslupien käsittelyyn, maa- ja metsätatalousministeri **Jari Koskinen** (kok.) toteaa.

Koskinen vastasi kansanedustaja **Anne Kalmarin** (kesk.) poikkeuslupabyrokratiaa koskevaan kysymykseen.

Koskisen mukaan valtioneuvoston asetusta metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista muutettiin jo viime kesänä. Pysyville kohteille poikkeusluvat voidaan myöntää nyt enintään viideksi vuodeksi, lupia ei tarvitse hakea vuosittain.

Pysyvillä kohteilla tarkoitetaan esimerkiksi sairaalaa, lentoasemaa, marjaviljelmää, hedelmäpuutarhaa tai muuta vastaavaa taloudellista yritystä sekä elintarviketuotannon laitosta tai varastoa.

Lupabyrokratian keventämishankkeen esitysten perusteella maa- ja metsätalousministeriö harkitsee, mitä muutoksia voidaan tehdä, Koskinen lupaa.

Asiassa on otettava huomioon luvanhakijan ja siitä mahdollisesti valittavan oikeusturva, oikeussuojajärjestelmä sekä EU:n luonto- ja lintudirektiivin rajoitukset.

"Metsästäjät maksavat täysin vääristä töistä"

Kalmarin mukaan metsästäjiltä kerätyillä riistanhoitomaksuvaroilla teetetään täysin vääriä töitä, kun riista-ammattilaiset joutuvat pohtimaan räkättirastaan pyyntilupia tai puluntappolupia paperitehtaan varastosta.

Rauhoittamattomien lintujen poikkeuslupapyyntiin liittyvä byrokratia kuormittaa kohtuuttomasti Suomen riistakeskusta, entisiä riistanhoitopiirejä, Kalmari korostaa.

Maalaisjärkisetkin poikkeuslupapäätökset pitää valmistella erittäin huolellisesti, sillä esimerkiksi eri lintujärjestöt valittavat niistä usein. Lupapäätös maksaa 30 euroa.

Riistakeskuksen aluetoimistot eivät ehdi tehdä niille kuuluvaa neuvontaa ja opastusta, aika menee epäolennaiseen. Pitkälti vapaaehtoispohjalta toimivat riistanhoitoyhdistykset joutuvat paikkaamaan riistakeskuksen toimintaa.

Rauhoittamattomien lintujen poikkeuslupabyrokratian nosti julkisuuteen Maaseudun Tulevaisuus 28. helmikuuta. Päätoimittaja **Lauri Kontro** jatkoi ihmettelyä lehden maaliskuun kuukausiliitteessä Kantrissa.

REIJO VESTERINEN

Lintujärjestön mielestä poikkeusluville ei ole perusteita

Lintujärjestö Birdlife Suomen mielestä rauhoittamattomien lintujen pyynnin poikkeusluvat ovat suurelta osin perusteettomia, ylimitoitettuja ja usein tehottomia.

Helmikuisessa kannanotossaan järjestö kertoo Suomessa myönnettävän vuosittain noin 1 500 poikkeuslupaa yhteensä jopa 200 000 linnun tappamiseksi.

Birdlifen mielestä poikkeusluvat eivät nykyään rajoitu vain lintudirektiivin tarkoittamiin poikkeustapauksiin, vaan lupia myönnetään rutiininomaisesti.

Järjestö pitää poikkeuslupaa viimeisenä vaihtoehtona, jota tulee käyttää vasta, kun ensin on etsitty ja kokeiltu muut vaihtoehdot.

Luvan tulee perustua todellisiin ja todistettuihin vahinkoihin, ei uskomuksiin ja yleisiin käytäntöihin.

Järjestö hyväksyy rauhoittamattomien lintujen tappamisen, mikäli linnut aiheuttavat todistetusti merkittävää taloudellista vahinkoa eikä vahinkoja voi muutoin estää ilman kohtuutonta työtä ja kustannuksia.

Riistansuojelu ei kelpaa syyksi

Riistalintujen pesimätuloksetn parantamiseksi myönnetyt poikkeusluvat eivät ole yleensä tarkoituksenmukaisia, Birdlife linjaa.

Järjestön mielestä ei ole luonnonsuojelullisia perusteita vähentää toisten lintujen munia ja poikasia syöviä lajeja, eikä se ole lintudirektiivin tarkoittama poikkeustapaus.

Merkittävän terveysriskin uhan torjumiseksi poikkeuslupien myöntäminen on perusteltua myös Birdlifen mielestä. Lintujen aiheuttama tautiriski on järjestön mukaan hyvin pieni.

Lupia ei tule myöntää ilman tapauskohtaista terveysviranomaisen tai eläinlääkärin lausuntoa.

Lokkilupien yhteydessä tulisi aina vaatia saaliin dokumentointia valokuvin.

Järjestön mielestä lupia ei tule myöntää ajalle, jolloin lintujen muutto on kesken eikä ennen ajankohtaa jolloin mahdollinen vahinko tapahtuu.

REIJO VESTERINEN

Jäniksilläkin jo seurantapantoja

Seurantapannat oteaan avuksi myös jänistutkimuksessa. Joensuun yliopistossa väitöskirjaa valmisteleva nuorempi tutkija **Riikka Levänen** ryhtyy pannoittamaan rusakoita ja metsäjäniksiä.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää erityisesti rusakon roolia metsäjäniskantojen taantumiseen muuttuvassa ilmastossa.

Lämpenevien talvien myötä metsäjänikset ovat vähentyneet. Samalla rusakot ovat lisääntyneet.

Yliopistotutkija **Jaakko Pohjoismäki** on pyytänyt ja saanut metsästäjiltä jänisten korvia. Niistä hän on määrittänyt, onko kyseessä rusakko, metsäjänis vai näiden kahden lajin risteymä.

Alustavien tulosten mukaan noin kymmenen prosenttia metsästäjien lähettämistä näytteistä on risteymiä.

Nyt pyritään selvittämään seurantapantojen avulla, miten rusakko ja metsäjänis ovat vuorovaikutuksessa elinympäristössään.

Ensimmäiset rusakot ja metsäjänikset on jo pannoitettu Botanian kasvitieteellisen puutarhan ympäristössä Joensuussa.

Seurantapanta on oululaisen keskijän **Tuomas Lehdon** suunnittelema. Hankkeessa testataan samalla uutta pienikokoista laitetta villieläinten seurannassa.

REIJO VESTERINEN

SAMI KARPPINEN

Metsäjänisten seurantapannoilla tutkitaan muun muassa kannan taantumisen syitä.

VÄITÖKSIÄ

Soiden ennallistamisesta saatu lupaavia tuloksia

Suo-ojien tukkiminen palauttaa hiljalleen suon alkuperäisen kasvillisuuden, filosofian maisteri **Tuomas Haapalehto** toteaa väitöstutkimuksessaan.

Haapalehto vertaili 5–10 vuotta sitten ennallistettuja eteläsuomalaisia soita luonnontilaisiin ja ojitettuihin. Ennallistaminen oli tehty tukkimalla tai patoamalla ojat turpeella.

"Vuosikymmeniä kestävä ojitus aiheuttaa soissa suuria muutoksia. Vedenpinnan lasku hävittää hiiltä turpeen pintaosasta. Myös kasvillisuus muuttuu ja turpeen kertyminen suon pintaosassa hidastuu", Haapalehto toteaa.

Tukittujen ojien nostama veden pinta sekä suoveden ja turpeen kemiallisten ominaisuuksien muutokset luovat hyvät edellytykset lajiston ja suoekosysteemin palautumiselle.

Soihin on sitoutunut valtava määrä hiiltä ilmakehästä vuosituhansien mittaan. Märissä ja hapettomissa oloissa kasvien sitoma hiili on varastoitunut turpeeseen.

Pintaturve palautuu jo muutamassa vuodessa

"Siksi onkin lupaavaa, että hiilen varastoitumisen kannalta tärkeä pintaturpeen kehittymisprosessi saavutti luontaisen nopeutensa jo muutamassa vuodessa ennallistamisen jälkeen", Haapalehto sanoo.

Vaikka ennallistetun suon kasvillisuus palasi, lajisto poikkesi vielä merkittävästi luonnontilaisten soiden lajistosta kymmenen vuotta ojien tukkimisen jälkeen.

Haapalehto tulkitsee, ettei pintaturpeen kertymisen palautumiseen aina tarvita luontaisen kasvilajiston palautumista.

Haapalehdon tutkimusta voidaan hyödyntää esimerkiksi ympäristöministeriön työryhmässä, joka laatii suunnitelmaa Suomen ennallistamistavoitteen saavuttamiseksi.

Kansainvälisissä monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävissä sopimuksissa ennallistamiseen on asetettu valtavat tavoitteet. Vuoteen 2020 mennessä pitäisi ennallistaa 15 prosenttia heikentyneistä ekosysteemeistä.

Pinta-alana se tarkoittaisi pelkästään Suomessa lähes miljoonaa suohehtaaria.

REIJO VESTERINEN

Porojen jalostusta on vielä varaa parantaa

Poromiehet valitsevat eloon jäävät vasat koon ja lihaksikkuuden sekä emän ominaisuuksien mukaan. Valintajalostusta voidaan vielä kehittää, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) tutkija **Kirsi Muuttoranta** toteaa.

Vasan oma perimä selittää syntymäajankohdasta, -painosta ja kasvusta vajaan kolmanneksen, ympäristön vaihtelu loput. Myös emien hoitokyvyssä on perinnöllisiä eroja, Muuttoranta huomasi väitöstutkimuksessaan.

Monet poron ominaisuudet periytyvät samalla tavalla kuin muidenkin tuotantoeläinten. Porojen teuraspainoja voidaan kasvattaa tehokkaalla valinnalla.

Merkinnän ja punnitsemisen ohella voitaisiin käyttää dna-menetelmää, Muuttoranta esittää. Menetelmien käyttöönotossa pitää kuitenkin muistaa porotalouden erityisluonne.

Tehokkaampi jalostusvalinta parantaisi porotalouden kannattavuutta, vaikka tämänhetkinenkin työ on hyvää, Muuttoranta sanoo.

Tutkimuksessaan Muuttoranta kysyi paliskuntien poroisänniltä, millainen on jalostuksen kannalta hyvä poro. Vastaus oli iso ja pyöreä, eli lihaksikas.

"Paliskuntien poroisäntien valinta on jo nyt tehokasta, mutta sitä saadaan edelleen parannettua, jos eläimet merkitään ja niistä pidetään kirjaa", Muuttoranta toteaa.

Naarasporon eli vaatimen vaikutusta ei ole aiemmin laskettu. Vasojen painonnousu tietäisi lisäeuroja poronlihan tuottajalle.

REIJO VESTERINEN